

On Horsemanship (Greek)

Xenophon

tr. Greek text

Plato Scroll · plato-scroll.netlify.app

ON HORSEMANSHIP - Περὶ ἵππικῆς Κ ΕΦΑΛΑΙΟΝ Α '

Ἐπειδὴ διὰ τὸ συμβῆναι ἡμῖν πολὺν χρόνον ἵππεύειν οἰόμεθα ἔμπειροι ἵππικῆς γεγενῆσθαι, βουλόμεθα καὶ τοῖς νεωτέροις τῶν φίλων δηλώσαι, ἧι ἂν νομίζομεν αὐτοὺς ὀρθότατα ἵπποις προσφέρεσθαι. συνέγραψε μὲν οὖν καὶ Σίμων περὶ ἵππικῆς, ὃς καὶ τὸν κατὰ τὸ Ἐλευσίνιον Ἀθήνησιν ἵππον χαλκοῦν ἀνέθηκε καὶ ἐν τῷ βάθρῳ τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐξετύπωσε· ἡμεῖς γε μέντοι ὅσοις συνετύχομεν ταῦτά γνόντες ἐκείνῳ, οὐκ ἐξαλείφομεν ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ πολὺ ἥδιον παραδώσομεν αὐτὰ τοῖς φίλοις, νομίζοντες ἀξιοπιστότερα εἶναι, ὅτι κάκεῖνος κατὰ ταῦτά ἡμῖν ἔγνω ἵππικὸς ὢν· καὶ ὅσα δὴ παρέλιπεν ἡμεῖς πειρασόμεθα δηλώσαι. Πρῶτον δὲ γράψομεν, ὥς ἂν τις ἥκιστα ἐξαπατῶιτο ἐν ἵππωνίᾳ. τοῦ μὲν τοίνυν ἔτι ἀδαμάστου πῶλου δῆλον ὅτι τὸ σῶμα δεῖ δοκιμάζειν· τῆς γὰρ ψυχῆς οὐ πάνυ σαφεῖ τεκμήρια παρέχεται ὁ μήπω ἀναβαινόμενος.

Τοῦ γε μὴν σώματος πρῶτόν φαμεν χρῆναι τοὺς πόδας σκοπεῖν. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οὐδὲν ὄφελος ἂν εἴη, εἰ τὰ ἄνω πάνυ καλὰ ἔχοι μὴ ὑποκειμένων οἶων δεῖ θεμελίων, οὕτω καὶ ἵππου πολεμιστηρίου οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη, οὐδ' εἰ τὰλλα πάντα ἀγαθὰ ἔχοι, κακόπους δ' εἴη· οὐδενὶ γὰρ ἂν δύναιτο τῶν ἀγαθῶν χρῆσθαι.

πόδας δ' ἂν τις δοκιμάζῃ πρῶτον μὲν τοὺς ὄνυχας σκοπῶν· οἱ γὰρ παχεῖς πολὺ τῶν λεπτῶν διαφέρουσιν εἰς εὐποδίαν· ἔπειτα οὐδὲ τοῦτο δεῖ λανθάνειν, πότερον αἱ ὀπλαὶ εἰσιν ὑψηλαὶ [ἢ ταπειναὶ] καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν ἢ χαμηλαί. αἱ μὲν γὰρ ὑψηλαὶ πόρρω ἀπὸ τοῦ δαπέδου ἔχουσι τὴν χελιδόνα καλουμένην, αἱ δὲ ταπειναὶ ὁμοίως βαίνουσι τῷ τε ἰσχυροτάτῳ καὶ τῷ μαλακωτάτῳ τοῦ ποδός, ὥσπερ οἱ βλαιοὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ τῷ ψόφῳ δὲ ἔφη Σίμων δήλους εἶναι τοὺς εὐποδας, καλῶς λέγων· ὥσπερ γὰρ κύμβαλον ψοφεῖ πρὸς τῷ δαπέδῳ ἢ κοίλῃ ὀπλή.

Ἐπεὶ δὲ ἠρξάμεθα ἐντεῦθεν, ταύτῃ καὶ ἀναβησόμεθα πρὸς τὸ ἄλλο σῶμα. δεῖ τοίνυν καὶ τὰ ἀνωτέρω μὲν τῶν ὀπλῶν, κατωτέρω δὲ τῶν κυνηπόδων ὅστ' ἂν μήτε ἄγαν ὀρθὰ εἶναι ὥσπερ αἰγός· ἀντιτυπώτερα γὰρ ὄντα κόπτει τε τὸν ἀναβάτην καὶ παραπίμπραται μᾶλλον τὰ τοιαῦτα σκέλη· οὐδὲ μὴν ἄγαν ταπεινὰ τὰ ὅστ' ἂν δεῖ εἶναι· ψιλοῖντο

γὰρ ἂν καὶ ἐλκοῖντο οἱ κυνήποδες εἴτ' ἐν βώλοις εἴτ' ἐν λίθοις ἐλαύνοιτο ὁ ἵππος.

τῶν γε μὴν κνημῶν τὰ ὀστᾶ παχέα χρὴ εἶναι· ταῦτα γὰρ ἐστὶ στήριγγες τοῦ σώματος· οὐ μέντοι φλεψί γε οὐδὲ σαρξὶ παχέα· εἰ δὲ μή, ὅταν ἐν σκληροῖς ἐλαύνηται, ἀνάγκη αἵματος ταῦτα πληροῦσθαι καὶ κρισσοὺς γίνεσθαι, καὶ παχύνεσθαι μὲν τὰ σκέλη, ἀφίστασθαι δὲ τὸ δέρμα. χαλῶντος δὲ τούτου πολλάκις καὶ ἡ περόνη ἀποστᾶσα χῶλὸν ἀπέδειξε τὸν ἵππον.

τά γε μὴν γόνατα ἦν βαδίζων ὁ πῶλος ὑγρῶς κάμπτηι, εἰκάζοις ἂν καὶ ἵππεύοντα ὑγρὰ ἔξειν τὰ σκέλη· πάντες γὰρ προϊόντος τοῦ χρόνου ὑγροτέρως κάμπτουσιν ἐν τοῖς γόνασι. τὰ δὲ ὑγρὰ δικαίως εὐδοκιμεῖ· ἀπταιστότερον γὰρ καὶ ἀκοπώτερον τὸν ἵππον τῶν σκληρῶν σκελῶν παρέχει.

μηροὶ γε μέντοι οἱ ὑπὸ ταῖς ὠμοπλάταις ἦν παχεῖς ὥσιν, ἰσχυρότεροί τε καὶ εὐπρεπέστεροι ὥσπερ ἀνδρὸς φαίνονται. καὶ μὴν στέρνα πλατύτερα ὄντα καὶ πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ἰσχὺν καὶ πρὸς τὸ μὴ ἐπαλλάξ ἀλλὰ διὰ πολλοῦ τὰ σκέλη φέρειν εὐφυέστερα.

ἀπὸ γε μὴν τοῦ στέρνου ὁ μὲν ἀύχην αὐτοῦ μὴ ὥσπερ κάπρου προπετῆς πεφύκοι, ἀλλ' ὥσπερ ἀλεκτρυόνος ὀρθὸς πρὸς τὴν κορυφὴν ἦκοι, λαγαρὸς δὲ εἴη τὰ κατὰ τὴν συγκαμψήν, ἡ δὲ κεφαλὴ ὀστῶδης οὔσα μικρὰν σιαγόνα ἔχοι. οὕτως ὁ μὲν τράχηλος πρὸ τοῦ ἀναβάτου ἂν εἴη, τὸ δὲ ὄμμα πρὸ τῶν ποδῶν ὀρώιη. καὶ βιάζεσθαι δὲ ἥκιστ' ἂν δύναιτο ὁ τοιοῦτον σχῆμα ἔχων καὶ εἰ πάνυ θυμοειδὲς εἴη· οὐ γὰρ ἐγκάμπτοντες ἀλλ' ἐκτείνοντες τὸν τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν βιάζεσθαι οἱ ἵπποι ἐπιχειροῦσι.

σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ εἰ ἀμφοτέραι μαλακαὶ αἱ γνάθοι ἢ σκληρὰ ἢ ἕτεραι. ἑτερόγναθοι γὰρ ὥς τὰ πολλὰ οἱ μὴ ὁμοίας τὰς γνάθους ἔχοντες γίνονται. καὶ μὴν τὸ ἐξόφθαλμον εἶναι ἐγρηγορὸς μᾶλλον φαίνεται τοῦ κοιλοφθάλμου, καὶ ἐπὶ πλεῖον δ' ἂν ὁ τοιοῦτος ὀρώιη.

καὶ μυκτῆρές γε οἱ ἀναπεπταμένοι τῶν συμπεπτωκότων εὐπνοώτεροί τε ἅμα εἰσὶ καὶ γοργότερον τὸν ἵππον ἀποδεικνύουσι. καὶ γὰρ ὅταν ὀργίζεται ἵππος ἵππῳ ἢ ἐν ἵππασίαι θυμῶται, εὐρύνει μᾶλλον τοὺς μυκτῆρας.

καὶ μὴν κορυφὴ μὲν μείζων, ὧτα δὲ μικρότερα ἵππωδεστέραν τὴν κεφαλὴν ἀποφαίνει. ἡ δ' αὖ ὑψηλὴ ἀκρωμία τῷ τε ἀναβάτῃ ἀσφαλεστέραν τὴν ἔδραν καὶ τοῖς ὤμοις [καὶ τῷ σώματι] ἰσχυροτέραν τὴν πρόσφυσιν παρέχεται. <ῥάχις γε μὴν> ἡ διπλὴ τῆς ἀπλῆς καὶ ἐγκαθῆσθαι μαλακωτέρα καὶ ἰδεῖν ἡδίων.

καὶ πλευρὰ δὲ ἡ βαθυτέρα καὶ πρὸς τὴν γαστέρα ὀγκωδεστέρα ἅμα εὐεδρότερόν τε καὶ ἰσχυρότερον καὶ εὐχιλότερον ὥς ἐπὶ πολὺ τὸν ἵππον παρέχεται. Ὅσφϋς γε μὴν ὅσῳ ἂν πλατυτέρα τε καὶ βραχυτέρα ᾖ, τοσοῦτω ῥᾷον μὲν ὁ ἵππος τὰ πρόσθεν αἴρεται, ῥᾷον δὲ τὰ ὀπισθεν προσάγεται· καὶ ὁ κενεὼν δὲ οὕτω μικρότατος φαίνεται, ὅσπερ μέγας ὢν μέρος μὲν τι καὶ αἰσχύνει, μέρος δέ τι καὶ ἀσθενέστερον καὶ δυσφορώτερον αὖ τὸν ἵππον παρέχεται.

τά γε μὴν ἰσχία πλατέα μὲν εἶναι χρὴ καὶ εὐσαρκα, ἵνα ἀκόλουθα ᾖ ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς στέρνοις· ἦν δὲ πάντα στερεὰ ᾖ, κουφότερα ἂν τὰ πρὸς τὸν δρόμον εἴη καὶ ὀξύτερον μᾶλλον αὖ τὸν ἵππον παρέχοιτο.

μηρούς γε μὴν τοὺς ὑπὸ τῇ οὐρᾷ ἦν ἅμα πλατεῖαι τῇ γραμμῇ διωρισμένους ἔχει, οὕτω καὶ τὰ ὀπισθεν σκέλη διὰ πολλοῦ ὑποθήσει. τοῦτο δὲ ποιῶν ἅμα γοργοτέραν τε καὶ ἰσχυροτέραν ἔξει τὴν ὑπόβασίν τε καὶ ἵππασίαν καὶ ἅπαντα βελτίων ἔσται ἑαυτοῦ. τεκμήριο δ' ἂν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων· ὅταν γάρ τι ἀπὸ τῆς γῆς ἄρασθαι βούλωνται, διαβαίνοντες πάντες μᾶλλον ἢ συμβεβηκότες ἐπιχειροῦσιν αἶρεσθαι.

τούς γε μὴν ὄρχεις δεῖ μὴ μεγάλους τὸν ἵππον ἔχειν, ὃ οὐκ ἔστι πώλου κατιδεῖν. περὶ γε μὴν τῶν κάτωθεν, ἀστραγάλων ἢ κνημῶν καὶ κυνηπόδων καὶ ὀπλῶν, ταῦτα λέγομεν, ἅπερ περὶ τῶν ἐμπροσθεν.

γράψαι δὲ βούλομαι καὶ ἐξ ὧν ἂν περὶ μεγέθους ἡκιστα ἀποτυγχάνοι τις. ὅτου γὰρ ἂν ὧσιν αἱ κνῆμαι εὐθὺς γιγνομένου ὑψηλότεται, οὗτος μέγιστος γίγνεται. προΐόντος γὰρ τοῦ χρόνου πάντων τῶν τετραπόδων αἱ μὲν κνῆμαι εἰς μέγεθος οὐ μάλα αὖξονται, πρὸς δὲ ταύτας ὥς ἂν συμμέτρως ἔχει, συνάύξεται καὶ τὸ ἄλλο σῶμα.

Εἶδος μὲν δὴ πῶλον οὕτω δοκιμάζοντες μάλιστ' ἂν ἡμῖν δοκοῦσι τυγχάνειν εὐποδος καὶ ἰσχυροῦ καὶ εὐσάρκου καὶ εὐσχήμονος καὶ εὐμεγέθους. εἰ δέ τινες αὐξανόμενοι μεταβάλλουσιν, ὅμως οὕτω θαρροῦντες δοκιμάζωμεν· πολὺ γὰρ πλείονες εὐχρηστοὶ ἐξ αἰσχροῶν ἢ ἐκ τοιούτων αἰσχροὶ γίνονται. Κεφάλαιον β'

Ὅπως γε μὴν δεῖ πωλεῦειν <οὐ> δοκεῖ ἡμῖν γραπτέον εἶναι· τάττονται μὲν γὰρ δὴ ἐν ταῖς πόλεσιν ἵππεύειν οἱ τοῖς χρήμασί τε ἱκανώτατοι καὶ τῆς πόλεως οὐκ ἐλάχιστον μετέχοντες· πολὺ δὲ κρεῖττον τοῦ πωλοδαμνεῖν [εἶναι] τῷ μὲν νέωι εὐεξίας τε ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ καὶ ἵππικῆν [ἐν ἡ] ἐπισταμένωι ἤδη ἵππάζεσθαι μελετᾶν, τῷ δὲ πρεσβυτέρωι τοῦ τε οἴκου καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν μᾶλλον ἢ ἀμφὶ πώλευσιν διατρίβειν.

ὁ μὲν δὴ ὥσπερ ἐγὼ γινώσκων περὶ πωλείας διῆλον ὅτι ἐκδώσει τὸν πῶλον. χρή μέντοι, ὥσπερ τὸν παῖδα ὅταν ἐπὶ τέχνην ἐκδῶι, συγγραψάμενον ἃ δεήσει ἐπιστάμενον ἀποδοῦναι οὕτως ἐκδιδόναι. ταῦτα γὰρ ὑπομνήματα ἔσται τῷ πωλοδάμνηι ὧν δεῖ ἐπιμεληθῆναι, εἰ μέλλει τὸν μισθὸν ἀπολήψεσθαι.

ὅπως μέντοι πρᾶιός τε καὶ χειροθήης καὶ φιλάνθρωπος ὁ πῶλος ἐκδιδῶται τῷ πωλοδάμνηι ἐπιμελητέον. τὸ γὰρ τοιοῦτον οἴκοι τε τὰ πλεῖστα καὶ διὰ τοῦ ἵπποκόμου ἀποτελεῖται, ἣν ἐπίσθηται τὸ μὲν πεινῆν καὶ διψῆν καὶ μυωπίζεσθαι παρασκευάζειν μετ' ἐρημίας γίγνεσθαι τῷ πῶλῳ, τὸ δὲ φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ τὸ τῶν λυπούντων ἀπαλλάττεσθαι δι' ἀνθρώπων. τούτων γὰρ γιγνομένων ἀνάγκη μὴ μόνον φιλεῖσθαι ἀλλὰ καὶ ποθεῖσθαι ὑπὸ πῶλων ἀνθρώπους.

καὶ ἅπτεσθαι δὲ χρή ὧν ψηλαφωμένων ὁ ἵππος μάλιστα ἥδεται. ταῦτα δ' ἐστὶ τά τε λασιώτατα καὶ οἷς αὐτὸς ἥκιστ' ἂν δύναίτο ὁ ἵππος, ἦν τι λυπῇ αὐτόν, ἐπικουρεῖν.

προσ τετάχθω δὲ τῷ ἵπποκόμῳ καὶ τὸ δι' ὄχλου διάγειν καὶ παντοδαπαῖς μὲν ὄψεσι παντοδαποῖς δὲ ψόφοις πλησιάζειν. τούτων δέ, ὅσα ἂν ὁ πῶλος φοβῆται, οὐ χαλεπαίνοντα δεῖ ἀλλὰ प्राυῖνοντα διδάσκειν ὅτι οὐ δεινὰ ἐστί. καὶ περὶ μὲν πωλείας ἀρκεῖν μοι δοκεῖ τῷ ἰδιώτῃ εἰπεῖν τοσαῦτα πράττειν. Κεφάλαιον γ'

Ὅταν γε μὴν ἵππαζόμενον ὦνῃταί τις, ὑπομνήματα γράψομεν ἃ δεῖ καταμανθάνειν τὸν μέλλοντα μὴ ἐξαπατᾶσθαι ἐν ἵππωνίαι. πρῶτον μὲν τοῖνυν μὴ λαθέτω αὐτὸν τίς <ή> ἡλικία· ὁ γὰρ μηκέτι ἔχων γνώμονας οὐτ' ἐλπίσιν εὐφραίνει οὔτε ὁμοίως εὐαπάλλακτος γίγνεται.

ὁπότε δὲ ἡ νεότης σαφής, δεῖ αὖ μὴ λαθεῖν πῶς μὲν εἰς τὸ στόμα δέχεται τὸν χαλινόν, πῶς δὲ περὶ τὰ ὦτα τὴν κορυφαίαν. ταῦτα δ' ἥκιστ' ἂν λανθάνοι, εἰ ὁπῶντος μὲν τοῦ ὠνούμενου ἐμβάλλοιτο ὁ χαλινός, ὁρῶντος δ' ἐξαιροῖτο.

ἔπειτα δὲ προσέχειν δεῖ τὸν νοῦν πῶς ἐπὶ τὸν νῶτον δέχεται τὸν ἀναβάτην. πολλοὶ γὰρ ἵπποι χαλεπῶς προσίενται ἃ πρόδηλα αὐτοῖς ἐστὶν ὅτι προσέμενοι πονεῖν ἀναγκασθήσονται.

σκεπτέον δὲ καὶ τόδε, εἰ ἀναβαθεὶς ἐθέλει ἀφ' ἵππων ἀποχωρεῖν ἢ εἰ παρ' ἐστηκότας ἱππεύων μὴ ἐκφέρει πρὸς τούτους. εἰσὶ δὲ οἱ διὰ κακὴν ἀγωγὴν καὶ πρὸς τὰς οἴκαδε ἀφόδους φεύγουσιν ἐκ τῶν ἵππασιῶν.

τούς γε μὴν ἑτερογνάθους μηνύει μὲν καὶ ἡ πέδη καλουμένη ἵππασία, πολὺ δὲ μᾶλλον καὶ τὸ μεταβάλλεσθαι τὴν ἵππασίαν. πολλοὶ γὰρ οὐκ ἐγγχειροῦσιν ἐκφέρειν, ἦν μὴ ἅμα συμβῇ ἢ τε ἄδικος γνάθος καὶ ἡ πρὸς οἶκον ἐκφορά. δεῖ γε μὴν εἰδέναι καὶ εἰ ἀφεθεὶς εἰς τάχος ἀναλαμβάνεται ἐν βραχεὶ καὶ εἰ ἀποστρέφεσθαι ἐθέλει.

ἀγαθὸν δὲ μὴ ἄπειρον εἶναι εἰ καὶ πληγῇ ἐγερθεὶς ἐθέλει ὁμοίως πείθεσθαι. ἄχρηστον μὲν γὰρ δήπου καὶ οἰκέτης καὶ στράτευμα ἀπειθές· ἵππος δὲ ἀπειθὴς οὐ μόνον ἄχρηστος, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὅσαπερ προδότης διαπράττεται.

ἐπεὶ δὲ πολεμιστήριον ἵππον ὑπεθέμεθα ὠνεῖσθαι, ληπτέον πεῖραν ἀπάντων ὧν περ καὶ ὁ πόλεμος πεῖραν λαμβάνει. ἔστι δὲ ταῦτα, τάφρους διαπηδᾶν, τειχία ὑπερβαίνειν, ἐπ' ὄχθους ἀνορούειν, ἀπ' ὄχθων καθάλλεσθαι· καὶ πρὸς ἄναντες δὲ καὶ κατὰ πρανοῦς καὶ πλάγια ἐλαύνοντα πεῖραν λαμβάνειν· πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὴν ψυχὴν εἰ καρτερὰ καὶ τὸ σῶμα εἰ ὑγιὲς δοκιμάζει.

οὐ μέντοι τὸν μὴ καλῶς πάνυ ταῦτα ποιοῦντα ἀποδοκιμαστέον. πολλοὶ γὰρ οὐ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἄπειροι εἶναι τούτων ἐλλείπονται. μαθόντες δὲ καὶ ἐθισθέντες καὶ μελετήσαντες καλῶς ἂν ταῦτα πάντα ποιοῖεν, εἴ γ' ἄλλως ὑγιεῖς καὶ μὴ κακοὶ εἶεν.

τούς γε μέντοι ὑπόπτας φύσει φυλακτέον. οἱ γὰρ ὑπέρφοβοι βλάπτειν μὲν τοὺς πολεμίους ἀφ' ἑαυτῶν οὐκ ἔωσι, τὸν δὲ ἀναβάτην ἔσφηλάν τε πολλακίς καὶ εἰς τὰ χαλεπώτατα ἐνέβαλον.

δεῖ δὲ καὶ εἴ τινα χαλεπότητα ἔχοι ὁ ἵππος καταμανθάνειν, εἴτε πρὸς ἵππους εἴτε πρὸς ἀνθρώπους, καὶ εἰ δυσγάργαλὶς γε εἴη· πάντα γὰρ ταῦτα χαλεπὰ τοῖς κεκτημένοις γίννεται.

τὰς δέ γε τῶν χαλινώσεων καὶ ἀναβάσεων ἀποκωλύσεις καὶ τᾶλλα δὴ νεύματα πολὺ ἂν ἔτι μᾶλλον καταμάθοι τις, εἰ πεπονηκός ἤδη τοῦ ἵππου πάλιν πειρώιτο ποιεῖν ταῦτ' ὅσα περ πρὶν ἄρξασθαι ἱππεύειν. ὅσοι δ' ἂν πεπονηκότες ἐθέλωσι πάλιν ὑποδύεσθαι πόνους ἱκανὰ τεκμήρια παρέχονται ταῦτα ψυχῆς καρτερᾶς.

ὥς δὲ συνελόντι εἶπεῖν, ὅστις εὖπους μὲν εἴη, πρᾶιος δέ, ἀρκούντως δὲ ποδώκης, ἐθέλοι δὲ καὶ δύναιτο πόνους ὑποφέρειν, πείθοιτο δὲ μάλιστα, οὗτος ἂν εἰκότως ἀλυπότατός τ' εἴη καὶ σωτηριώτατος τῷ ἀναβάτῃ ἐν τοῖς πολεμικοῖς. οἱ δὲ ἢ διὰ βλακείαν ἐλάσεως πολλῆς δεόμενοι ἢ διὰ τὸ ὑπέρθυμοι εἶναι πολλῆς θωπείας τε καὶ πραγματείας ἀσχολίαν μὲν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀναβάτου παρέχουσιν, ἀθυμίαν δ' ἐν τοῖς κινδύνοις. Κεφάλαιον δ'

Ὅταν γε μὴν ἀγασθεὶς ἵππον πρίηταί τις καὶ οἴκαδε ἀγάγηται, καλὸν μὲν ἐν τοιούτῳ τῆς οἰκίας τὸν σταθμὸν εἶναι ὅπου πλειστάκις ὁ δεσπότης ὄψεται τὸν ἵππον· ἀγαθὸν δὲ οὕτω κατεσκευάσθαι τὸν ἱππῶνα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον οἶόν τ' εἶναι τὸν τοῦ ἵππου σῖτον κλαπῆναι ἐκ τῆς φάτνης ἢ τὸν τοῦ δεσπότου ἐκ τοῦ ταμείου. ὁ δὲ τούτου ἀμελῶν ἐμοὶ μὲν ἑαυτοῦ δοκεῖ ἀμελεῖν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐν τοῖς κινδύνοις τὸ αὐτοῦ σῶμα τῷ ἵππῳ ὁ δεσπότης παρακατατίθεται.

ἔστι δὲ οὐ μόνον τοῦ μὴ κλέπτεσθαι ἔνεκα τὸν σῖτον ἀγαθὸς ὁ ἐχυρὸς ἱππῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ ὅταν [μὴ] ἐκκομίζῃ τὸν σῖτον ὁ ἵππος

φανερὸν γίγνεται. τούτου δ' ἂν τις αἰσθανόμενος γινώσκῃ ὅτι ἢ τὸ σῶμα ὑπεραιμοῦν δεῖται θεραπείας ἢ κόπου ἐνόντος δεῖται ἀναπαύσεως, ἢ κριθίαισις ἢ ἄλλη τις ἀρρωστία ὑποδύεται. ἔστι δὲ ὥσπερ ἀνθρώπῳ, οὕτω καὶ ἵππῳ ἀρχόμενα πάντα εὐιατότερα ἢ ἐπειδὰν ἐνσκιρωθῇ τε καὶ ἐξαμαρτηθῇ τὰ νοσήματα.

Ὡσπερ δὲ τοῦ ἵππου σίτου τε καὶ γυμνασίων ἐπιμελητέον, ὅπως ἂν τὸ σῶμα ἰσχύῃ, οὕτω καὶ τοὺς πόδας ἀσκητέον. τὰ μὲν τοίνυν ὑγρά τε καὶ λεῖα τῶν σταθμῶν λυμαίνεται καὶ ταῖς εὐφύεσιν ὀπλαῖς· τὰ δέ, ὡς μὲν μὴ ὑγρά εἶναι, ἀπόρρυτα, ὡς δὲ μὴ λεῖα, λίθους ἔχοντα κατορωρυγμένους, προσαλλήλους, παραπλησίους ὀπλαῖς τὸ μέγεθος ... τὰ γὰρ τοιαῦτα σταθμὰ ... καὶ ἐφεσθηκότων ἅμα στερεοῖ τοὺς πόδας.

ἔπειτά γε μὴν τῷ ἵπποκόμῳ ἐξακτέον μὲν τὸν ἵππον ὅπου ψήξει, μεταδετέον δὲ μετὰ τὸ ἄριστον ἀπὸ τῆς φάτνης, ἵν' ἥδιον ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἴη. ὥδε δ' ἂν αὖ ὁ ἔξω σταθμὸς βέλτιστος εἴη καὶ τοὺς πόδας καρτερόνους, εἰ λίθων στρογγύλων ἀμφιδόχμων ὅσον μναίων ἀμάξας τέτταρας καὶ πέντε χύδην καταβάλοι, περιχειλώσας σιδήρῳ, ὡς ἂν μὴ σκεδαννύωνται· ἐπὶ γὰρ τούτων ἐσθηκῶς ὥσπερ ἐν ὁδῷ λιθῶδει ἀεὶ μέρος <τι> τῆς ἡμέρας πορεύοιτο <ἂν>·

ἀνάγκη δὲ καὶ ψηχόμενον καὶ μυωπιζόμενον χρῆσθαι ταῖς ὀπλαῖς καθάπερ ὅταν βαδίζει. καὶ τὰς χελιδόνας δὲ τῶν ποδῶν οἱ οὕτω κεχυμένοι λίθοι στερεοῦσιν. ὡς δὲ περὶ τῶν ὀπλῶν ὅπως στερεαὶ ἔσονται ἐπιμελητέον, οὕτω καὶ τὰ περὶ τὸ στόμα αὖ ὅπως μαλακὰ ἔσται ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. τὰ δ' αὐτὰ ἀνθρώπου τε σάρκα καὶ ἵππου στόμα ἀπαλύνει. Κεφάλαιον ε'

Ἴππικὸν δὲ ἀνδρὸς ἡμῖν δοκεῖ εἶναι καὶ τὸν ἵπποκόμον πεπαιδευκέναι ἃ δεῖ περὶ τὸν ἵππον πράττειν. πρῶτον μὲν τοίνυν τῆς ἐπιφαινίδας φορβειᾶς ἐπίστασθαι αὐτὸν δεῖ μήποτε τὸ ἄμμα ποιεῖσθαι ἔνθαπερ ἡ κορυφαία περιτίθεται. πολλάκις γὰρ κνῶν ὁ ἵππος ἐπὶ τῇ φάτνῃ τὴν κεφαλὴν, εἰ μὴ ἀσυνῆς ἡ φορβειὰ περὶ τὰ ὦτα ἔσται, πολλάκις ἂν ἔλκη ποιοίῃ. ἐλκουμένων γε μὴν τούτων ἀνάγκη τὸν ἵππον καὶ περὶ τὸ χαλινοῦσθαι καὶ περὶ τὸ ψήχεσθαι δυσκολώτερον εἶναι.

ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ τετάχθαι τῷ ἵπποκόμῳ καθ' ἡμέραν τὴν κόπρον καὶ τὰ ὑποστρώματα τοῦ ἵππου ἐκφέρειν εἰς ἕν χωρίον. τοῦτο γὰρ ποιῶν αὐτός τ' ἂν ῥαῖστα ἀπαλλάττοι καὶ ἅμα τὸν ἵππον ὠφελοίη.

εἰδέναι δὲ χρὴ τὸν ἵπποκόμον καὶ τὸν κημὸν περιτιθέναι τῷ ἵππῳ, καὶ ὅταν ἐπὶ ψῆξιν καὶ ὅταν ἐπὶ καλίστραν ἐξάγῃ. καὶ ἀεὶ δὲ ὅποι ἂν ἀχαλίνωτον ἄγῃ κημοῦν δεῖ. ὁ γὰρ κημὸς ἀναπνεῖν μὲν οὐ κωλύει, δάκνειν δὲ οὐκ ἔαι· καὶ τὸ ἐπιβουλεύειν δὲ περικείμενος μᾶλλον ἐξαιρεῖ τῶν ἵππων·

καὶ μὴν δεσμεύειν τὸν ἵππον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς δεῖ· πάντα γὰρ ὅποσα ἂν δύσκολ' ᾖ περὶ τὸ πρόσωπον ὁ ἵππος ἐκνεύειν πέφυκεν ἄνω· ἐκνεύων γε μὴν οὕτω δεδεμένος χαλαῖ μᾶλλον ἢ διασπᾷ τὰ δεσμά.

ἐπειδὰν δὲ ψήχῃ, ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς χαίτης· μὴ γὰρ καθάρων τῶν ἄνω ὄντων μάταιον τὰ κάτω καθαίρειν. ἔπειτα δὲ κατὰ μὲν τὸ ἄλλο σῶμα πᾶσι τοῖς τῆς καθάρσεως ὀργάνοις ἀνιστάντα δεῖ τὴν τρίχα σοβεῖν τὴν κόνιν κατὰ φύσιν τῆς τριχός· τῶν δ' ἐν τῇ ράχει τριχῶν ἄλλῳ μὲν ὀργάνῳ οὐδενὶ δεῖ ἅπτεσθαι, ταῖς δὲ χερσὶ τρίβειν καὶ ἀπαλύνειν ἥπερ φύσει κέκλινται· ἥκιστα γὰρ ἂν βλάπτῃ τὴν ἔδραν τοῦ ἵππου.

ὔδατι δὲ καταπλύνειν τὴν κεφαλὴν χρή· ὀστώδης γὰρ οὔσα, εἰ σιδήρῳ ἢ ξύλῳ καθαίροιτο, λυποῖ ἂν τὸν ἵππον. καὶ τὸ προκόμιον δὲ χρὴ βρέχειν· καὶ γὰρ αὗται εὐμήκεις οὔσαι αἱ τρίχες ὀρᾷ μὲν οὐ κωλύουσι τὸν ἵππον, ἀποσοβοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λυποῦντα. καὶ τοὺς θεοὺς δὲ οἶεσθαι χρὴ δεδωκέναι ταύτας τὰς τρίχας ἵππῳ ἀντὶ τῶν μεγάλων ὥτων ἃ ὄνοις τε καὶ ἡμίονοις ἔδοσαν ἀλεξητήρια πρὸ τῶν ὀμμάτων.

καὶ οὐρὰν δὲ καὶ χαίτην πλύνειν χρή, ἐπεὶ περ αὖξιν δεῖ τὰς τρίχας, τὰς μὲν ἐν τῇ οὐρᾷ, ὅπως ἐπὶ πλεῖστον ἐξικνούμενος ἀποσοβῇται ὁ ἵππος τὰ λυποῦντα, τὰς δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ, ὅπως τῷ ἀναβάτῃ ὡς ἀφθονωτάτῃ ἀντίληψις ᾖ.

δέδοται δὲ παρὰ θεῶν καὶ ἀγλαΐας ἔνεκεν ἵππῳ χαίτη, καὶ προκόμιον δὲ καὶ οὐρά. τεκμήριον δέ· αἱ γὰρ ἀγελαῖαι τῶν ἵππων οὐχ ὁμοίως ὑπομένουσι τοὺς ὄνους ἐπὶ τῇ ὀχείᾳ ἕως ἂν κομῶσιν·

οὗ ἔνεκα καὶ ἀποκείρουσι πρὸς τὴν ὀχείαν τὰς ἵππους ἅπαντες οἱ ὀνοβατοῦντες.

τὴν γε μὴν τῶν σκελῶν κατάπλυσιν ἀφαιροῦμεν· ὠφελεῖ μὲν γὰρ οὐδέν, βλάβη δὲ τὰς ὀπλὰς ἢ καθ' ἐκάστην ἡμέραν βρέξις. καὶ τὴν ὑπὸ γαστέρα δὲ ἄγαν κάθαρσιν μειοῦν χρή· αὕτη γὰρ λυπεῖ μὲν μάλιστα τὸν ἵππον, ὅσῳ δ' ἂν καθαρώτερα ταῦτα γένηται, τοσοῦτωι πλείω τὰ λυποῦντα ἀθροίζει ὑπὸ τὴν γαστέρα·

ἦν δὲ καὶ πάνυ διαπονήσῃται τις ταῦτα, οὐ φθάνει [τ'] ἐξαγόμενος ὁ ἵππος καὶ εὐθὺς ὁμοίος ἐστὶ τοῖς ἀκαθάρτοις. ταῦτα μὲν οὖν ἔαν χρή· ἀρκεῖ δὲ καὶ ἡ τῶν σκελῶν ψῆξις αὐταῖς ταῖς χερσὶ γιγνομένη. Κεφάλαιον ς'

Δηλώσομεν δὲ καὶ τοῦτο, ὥς ἂν ἀβλαβέστατα μὲν τις ἑαυτῷ, τῷ δ' ἵππῳ ὠφελιμώτατα <τὰ πρόσθεν> ψήχοι. ἦν μὲν γὰρ ἐς τὸ αὐτὸ βλέπων τῷ ἵππῳ καθαίρη, κίνδυνος καὶ τῷ γόνατι καὶ τῇ ὀπλῇ εἰς τὸ πρόσωπον πληγῆναι·

ἦν δὲ ἀντία τῷ ἵππῳ ὁπῶν καὶ ἔξω τοῦ σκέλους, ὅταν καθαίρη, κατὰ τὴν ὠμοπλάτην καθίζων ἀποτρίβῃ, οὕτω πάθοι μὲν ἂν οὐδέν, δύναιτο δ' ἂν καὶ τὴν χελιδόνα τοῦ ἵππου θεραπεύειν ἀναπτύσσων τὴν ὀπλὴν. ὥς δ' αὐτως καὶ τὰ ὀπισθεν σκέλη καθαιρέτω.

εἰδέναι δὲ χρή τὸν περὶ τὸν ἵππον ὅτι καὶ ταῦτα καὶ τᾶλλα πάντα ὅσα πράττειν δεῖ ὥς ἥκιστα χρή κατὰ [τὸ] πρόσωπόν τε καὶ οὐρὰν ἀντίον ἑαυτὸν ποιήσαντα προσιέναι· ἦν γὰρ ἐπιχειρῇ ἀδικεῖν, κατ' ἀμφοτέρα ταῦτα κρείττων ὁ ἵππος ἀνθρώπου. ἐκ πλαγίου δ' ἂν τις προσιών ἀβλαβέστατα μὲν ἑαυτῷ, πλεῖστα δ' ἂν ἵππῳ δύναιτο χρῆσθαι.

ἐπειδὴ δὲ ἄγειν δέησι τὸν ἵππον, τὴν μὲν ὀπισθεν ἀγωγὴν διὰ τὰδε οὐκ ἐπαινοῦμεν, ὅτι τῷ μὲν ἄγοντι οὕτως ἥκιστα ἐστὶ φυλάξασθαι, τῷ δὲ ἵππῳ οὕτως μάλιστα ἔξεστι ποιῆσαι ὅ τι ἂν βούληται.

τὸ δ' αὖ ἐμπροσθεν μακρῶι τῷ ἀγωγεῖ προϊόντα διδάσκειν ὑψηγῆσθαι τὸν ἵππον διὰ τὰδε αὖ ψέγομεν· ἔξεστι μὲν γὰρ τῷ ἵππῳ καθ' ὁπότερ' ἂν βούληται τῶν πλαγίων κακουργεῖν, ἔξεστι δὲ ἀναστρεφόμενον ἀντίον γίγνεσθαι τῷ ἄγοντι.

ἄθροοι δὲ δὴ ἵπποι πῶς ἂν ποτε ἀλλήλων δύναιτο ἀπέχεσθαι οὕτως ἀγόμενοι; ἐκ πλαγίου δὲ ἵππος ἐθισθεὶς παράγεσθαι ἥκιστα μὲν ἂν καὶ ἵππους καὶ ἀνθρώπους δύναιτ' ἂν κακουργεῖν, κάλλιστα δ' ἂν παρεσκευασμένος τῷ ἀναβάτῃ εἴη καὶ εἴ ποτε ἐν τάχει ἀναβῆναι δεήσειεν.

ἵνα δὲ ὁ ἵπποκόμος καὶ τὸν χαλινὸν ὀρθῶς ἐμβάλῃ, πρῶτον μὲν προσίτω κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἵππου· ἔπειτα τὰς μὲν ἡνίας περιβαλὼν περὶ τὴν κεφαλὴν καθέτω ἐπὶ τῇ ἀκρωμίᾳ, τὴν δὲ κορυφαίαν τῇ δεξιᾷ αἰρέτω, τὸ δὲ στόμιον τῇ ἀριστερᾷ προσφερέτω.

κἂν μὲν δέχεται, δῆλον ὅτι περιτιθέναι δεῖ τὸν κεκρύφαλον· ἐὰν δὲ μὴ ὑποχάσκη, ἔχοντα δεῖ πρὸς τοῖς ὁδοῦσι τὸν χαλινὸν τὸν μέγαν δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς εἶσω τῆς γνάθου τῷ ἵππῳ ποιῆσαι. οἱ γὰρ πολλοὶ τούτου γιγνομένου χαλῶσι τὸ στόμα. ἦν δὲ μὴδ' οὕτω δέχεται, πιεσάτω τὸ χεῖλος περὶ τῷ κυνόδοντι· καὶ πάνυ τινὲς ὀλίγοι οὐ δέχονται τοῦτο πάσχοντες.

δεδιδάχθω δὲ καὶ τάδε ὁ ἵπποκόμος, πρῶτον μὲν μήποτε ἄγειν τῆς ἡνίας τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ ἑτερογνάθων ποιεῖ· ἔπειτα δὲ ὅσον δεῖ ἀπέχειν τὸν χαλινὸν τῶν γνάθων. ὁ μὲν γὰρ ἄγαν πρὸς αὐταῖς τυλοῖ τὸ στόμα, ὥστε μὴ εὐαίσθητον εἶναι, ὁ δὲ ἄγαν εἰς ἄκρον τὸ στόμα καθίμενος ἐξουσίαν παρέχει συνδάκνοντι τὸ στόμιον μὴ πείθεσθαι.

χρὴ δὲ τὸν ἵπποκόμον καὶ τὰ τοιάδε παρατηρεῖν, εἰ μὴ ῥαιδίως τὸν χαλινὸν ὁ ἵππος δέχεται, αἰσθανόμενος ὅτι δεῖ πονεῖν. οὕτω γὰρ δὴ μέγα ἐστὶ τὸ λαμβάνειν ἐθέλειν τὸν ἵππον τὸν χαλινὸν ὥς ὁ μὴ δεχόμενος παντάπασιν ἄχρηστος.

ἦν δὲ μὴ μόνον ὅταν πονεῖν μέλλῃ χαλινῶται, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπὶ τὸν σῖτον καὶ ὅταν ἐξ ἵππασίας εἰς οἶκον ἀπάγεται, οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστὸν εἰ ἀρπάζοι τὸν χαλινὸν αὐτόματος προτεινόμενον.

ἀγαθὸν δὲ τὸν ἵπποκόμον καὶ ἀναβάλλειν ἐπιστασθαι τὸν Περσικὸν τρόπον, ὅπως αὐτός τε ὁ δεσπότης, ἦν ποτε ἀρρωστήσῃ ἢ πρεσβύτερος γένηται, ἔχῃ τὸν εὐπετῶς ἀναβιβάσονται καὶ ἄλλῳ ἦν τι βούληται τὸν ἀναβαλοῦντα ἐπιχαρίσῃται.

τὸ δὲ μήποτε σὺν ὀργῇ ἵππῳ προσφέρεσθαι, ἐν τοῦτο καὶ δίδαγμα καὶ ἔθισμα πρὸς ἵππον ἄριστον. ἀπρονόητον γὰρ ἡ ὀργή, ὥστε πολλάκις ἐξεργάζεται ὦν μεταμέλειν ἀνάγκη.

καὶ ὅταν δὲ ὑποπτεύσας τι ὁ ἵππος μὴ θέλῃ πρὸς τοῦτο προσιέναι, διδάσκειν δεῖ ὅτι οὐ δεινὸν ἐστὶ μάλιστα μὲν οὖν ἵππῳ εὐκαρδίῳ, εἰ δὲ μὴ, ἀπτόμενον αὐτὸν τοῦ δεινοῦ δοκοῦντος εἶναι καὶ τὸν ἵππον πράϊως προσάγοντα.

οἱ δὲ πληγαῖς ἀναγκάζοντες ἔτι πλείω φόβον παρέχουσιν· οἴονται γὰρ οἱ ἵπποι, ὅταν τι χαλεπὸν πάσχωσιν ἐν τῷ τοιούτῳ, καὶ τούτου τὰ ὑποπτευόμενα αἷτια εἶναι.

ἐπειδὴν γε μὴν ὁ ἵπποκόμος τὸν ἵππον παραδῶι τῷ ἀναβάτῃ, τὸ μὲν ἐπίστασθαι ὑποβιβάζεσθαι τὸν ἵππον, ὥστε εὐπετὲς εἶναι ἀναβῆναι, οὐ μεμφόμεθα· τὸν γε μέντοι ἵππεα νομίζομεν χρῆναι μελετᾶν καὶ μὴ παρέχοντος ἵππου δύνασθαι ἀναβαίνειν. ἄλλοτε μὲν γὰρ ἄλλοιός ἵππος παραπίπτει, ἄλλοτε δ' ἄλλως ὁ αὐτὸς ὑπηρετεῖ. Κεφάλαιον ζ'

Ὅταν γε μὴν παραδέξηται τὸν ἵππον ὡς ἀναβησόμενος, νῦν αὖ γράψομεν ὅσα ποιῶν ὁ ἵππεὺς καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ ἵππῳ ὠφελιμώτατος ἂν ἐν τῇ ἵππικῇ εἴῃ. πρῶτον μὲν τοίνυν τὸν ῥυταγωγέα χρὴ ἐκ τῆς ὑποχαλινιδίας ἢ ἐκ τοῦ ψαλίου ἡρτημένον εὐτρεπῇ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα λαβεῖν, καὶ οὕτω χαλαρὸν ὡς μήτ' ἂν [ἀνιῶν] τῶν τριχῶν παρὰ τὰ ὦτα λαβόμενος μέλλῃ ἀναβῆσεσθαι μήτ' ἂν ἀπὸ δόρατος ἀναπηδαῖ, σπᾶν τὸν ἵππον. τῇ δεξιᾷ δὲ τὰς ἡνίας παρὰ τὴν ἀκρωμίαν λαμβανέτω ὁμοῦ τῇ χαίτῃ, ὅπως μηδὲ καθ' ἓνα τρόπον ἀναβαίνων σπάσῃ τῷ χαλινῷ τὸ στόμα τοῦ ἵππου.

ἐπειδὴν δὲ ἀνακουφίσῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάβασιν, τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἀνιμάτω τὸ σῶμα, τὴν δὲ δεξιὰν ἐκτείνων συνεπαιρέτω ἑαυτὸν [οὕτω γὰρ ἀναβαίνων οὐδὲ ὀπισθεν αἰσυχρὰν θέαν παρέξει συγκεκαμμένῳ τῷ σκέλει], καὶ μηδὲ τὸ γόνυ ἐπὶ τὴν ῥάχιν τοῦ τιθέτω ἵππου, ἀλλ' ὑπερβησάτω ἐπὶ τὰς δεξιὰς πλευρὰς τὴν κνήμην. ὅταν δὲ περιενέγκῃ τὸν πόδα, τότε καὶ τῷ γλουτῷ καθέτω ἐπὶ τὸν ἵππον.

ἦν δὲ τύχηι ὁ ἵππεὺς τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἄγων τὸν ἵππον, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸ δόρυ ἔχων, ἀγαθὸν μὲν ἡμῖν δοκεῖ εἶναι τὸ καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν μελετῆσαι ἀναπηδᾶν. μαθεῖν δ' οὐδὲν δεῖ ἄλλο ἢ ἃ μὲν τότε τοῖς δεξιοῖς τοῦ σώματος ἐποίει τοῖς ἀριστεροῖς ποιεῖν, ἃ δὲ τότε τοῖς ἀριστεροῖς τοῖς δεξιοῖς.

τούτου δ' ἔνεκεν καὶ ταύτην ἐπαινοῦμεν τὴν ἀνάβασιν, ὅτι ἅμα τε ἀναβεβηκὼς ἂν εἴη καὶ κατεσκευασμένος πάντα, εἴ τι δέοι ἐξαίφνης πρὸς πολέμιους ἀγωνίζεσθαι.

ἐπειδὴν γε μὴν καθέζεται ἐάν τε ἐπὶ ψιλοῦ ἐάν τε ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, οὐ τὴν ὥσπερ ἐπὶ [τοῦ] δίφρου ἔδραν ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ τὴν ὥσπερ εἰ ὀρθὸς ἂν διαβεβηκὼς εἴη τοῖν σκελοῖν. τοῖν τε γὰρ μηροῖν οὕτως ἂν ἔχοιτο μᾶλλον τοῦ ἵππου, καὶ ὀρθὸς ὦν ἐρρωμενεστέρως ἂν δύναιτο καὶ ἀκοντίσαι καὶ πατάξαι ἀπὸ τοῦ ἵππου,

εἰ δέοι. χρὴ δὲ καὶ χαλαρὰν ἀπὸ τοῦ γόνατος ἀφεῖσθαι τὴν κνήμην σὺν τῷ ποδί. σκληρὸν μὲν γὰρ ἔχων τὸ σκέλος εἰ προσκόψειέ τωι, προσκεκλασμένος ἂν εἴη· ὑγρὰ δὲ οὔσα ἡ κνήμη, εἴ τι καὶ προσπίπτει αὐτῇ, ὑπεῖκοι ἂν καὶ τὸν μηρὸν οὐδὲν μετακινοίη.

δεῖ δὲ τὸν ἱππέα καὶ τὸ ἄνωθεν τῶν ἑαυτοῦ ἰσχύων σῶμα ὡς ὑγρότατον ἐθίζειν εἶναι. οὕτω γὰρ ἂν πονεῖν τε ἔτι μᾶλλον δύναιτο καὶ εἰ ἔλκοι τις αὐτὸν ἢ ὠθοίη ἥττον ἂν σφάλλοιτο.

ἐπειδὴν γε μὴν καθέζεται, πρῶτον μὲν ἡρεμεῖν δεῖ διδάσκειν τὸν ἵππον, ἕως ἂν καὶ ὑποσπάσῃται, ἣν τι δέηται, καὶ ἡνίας ἰσώσῃται καὶ δόρυ λάβῃ ὡς ἂν εὐφορώτατον εἴη· ἔπειτα δὲ ἐχέτω τὸν ἀριστερὸν βραχίονα πρὸς ταῖς πλευραῖς· οὕτω γὰρ εὐσταλέστατός τε ὁ ἵππεὺς ἔσται καὶ ἡ χεὶρ ἐγκρατεστάτη.

ἡνίας γε μὴν ἐπαινοῦμεν ὅποῃαι ἴσαι τέ εἰσι καὶ μὴ ἀσθενεῖς μηδὲ ὀλισθηραὶ μηδὲ παχεῖαι, ἵνα καὶ τὸ δόρυ ὅταν δέηι δέχεσθαι ἡ χεὶρ δύνηται.

Ὅταν δὲ προχωρεῖν σημήνῃ τῷ ἵππῳ, βάδην μὲν ἀρχέσθω· τοῦτο γὰρ ἀταρακτότατον. ἡνιοχεῖτω δέ, ἦν μὲν κυφαγωγότερος ἢ ὁ ἵππος, ἀνωτέρω ταῖς χερσίν, ἦν δὲ μᾶλλον ἀνακεκυφώς, κατωτέρω· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα κοσμοίῃ τὸ σχῆμα.

μετὰ δὲ ταῦτα τὸν αὐτοφυᾶ διατροχάζων διαχαλῶν τ' ἂν ἀλυπότατα τὸ σῶμα καὶ εἰς τὸ ἐπιρραβδοφορεῖν ἥδιστ' ἂν ἀφικνοῖτο. ἐπεὶ περ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἄρχεσθαι εὐδοκιμώτερον, ὥδ' ἂν μάλιστα ἀπὸ τούτων ἄρχοιτο, εἰ διατροχάζοντος μὲν, ὁπότε ἐμβαίνει τῷ δεξιῷ, τότε σημαίνει τῷ ἵππῳ τὸ ἐπιρραβδοφορεῖν.

τὸ γὰρ ἀριστερὸν μέλλων αἶρειν ἐκ τούτου ἂν ἄρχοιτο, καὶ ὁπότε ἐπὶ τὰ εὐώνυμα ἀναστρέφοι, τότε καὶ τῆς ἐπισκελίσεως ἄρχοιτο. καὶ γὰρ πέφυκεν ὁ ἵππος εἰς μὲν τὰ δεξιὰ στρεφόμενος τοῖς δεξιοῖς ἀφηγεῖσθαι, εἰς εὐώνυμα δὲ τοῖς ἀριστεροῖς.

Ἰππασίαν δ' ἐπαινοῦμεν τὴν πέδην καλουμένην· ἐπ' ἀμφοτέρας γὰρ τὰς γνάθους στρέφεσθαι ἐθίζει. καὶ τὸ μεταβάλλεσθαι δὲ τὴν ἱππασίαν ἀγαθόν, ἵνα ἀμφοτέραι αἱ γνάθοι καθ' ἑκάτερον τῆς ἱππασίας ἰσάζωνται.

ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ τὴν ἑτερομήκη πέδην μάλλον τῆς κυκλοτεροῦς. ἥδιον μὲν γὰρ οὕτως ἂν στρέφοιτο ὁ ἵππος ἥδη πλήρης ὦν τοῦ εὐθέος, καὶ τό τε ὀρθοδρομεῖν καὶ τὸ ἀποκάμπειν ἅμα μελετώη ἂν.

δεῖ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν ἐν ταῖς στροφαῖς· οὐ γὰρ ῥαίδιον τῷ ἵππῳ οὐδ' ἀσφαλὲς ἐν τῷ τάχει ὄντα κάμπειν ἐν μικρῷ, ἄλλως τε καὶ ἀπόκροτον ἢ ὀλισθηρὸν ἢ τὸ χωρίον.

ὅταν γε μὴν ὑπολαμβάνη, ὥς ἥκιστα μὲν χρὴ τὸν ἵππον πλαγιοῦν τῷ χαλινῷ, ὥς ἥκιστα δ' αὐτὸν πλαγιοῦσθαι· εἰ δὲ μή, εἴ χρὴ εἰδέναι ὅτι μικρὰ πρόφασις ἀρκέσει κεῖσθαι καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἵππον.

ἐπειδάν γε μὴν ἐκ τῆς στροφῆς εἰς τὸ εὐθὺ βλέπη ὁ ἵππος, ἐν τούτῳ πρὸς τὸ θᾶπτον αὐτὸν ὀρμάτω. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ στροφαὶ εἰσι τοῦ διώκειν ἢ τοῦ ἀποχωρεῖν ἕνεκα. ἀγαθὸν οὖν τὸ στραφέντα ταχύνειν μελετᾶν.

ὅταν δὲ ἱκανῶς ἥδη δοκῇ τὸ γυμνάσιον τῷ ἵππῳ ἔχειν, ἀγαθὸν καὶ διαναπαύσαντα ὀρμῆσαι αὐθις ἐξαίφνης εἰς τὸ τάχιστον, καὶ ἀφ' ἵππων μέντοι, μὴ πρὸς ἵππους· καὶ ἐκ τοῦ ταχέος αὖ ὥς ἐγγυτάτω ἡρεμίζειν, καὶ ἐκ τοῦ ἐστάναι δὲ στρέψαντα [δεῖ] πάλιν

ὀρμιᾶν· πρόδηλον γὰρ ὅτι ἔσται ποτὲ ὅτε ἑκατέρου τούτων δεήσει· ὅταν γε μὴν καταβαίνειν ἤδη καιρὸς ᾗ, μήτε ἐν ἵπποις ποτὲ καταβαίνειν μήτε παρὰ σύστασιν ἀνθρώπων μήτ' ἔξω τῆς ἵππασίας, ἀλλ' ὅπουπερ καὶ πονεῖν ἀναγκάζεται ὁ ἵππος, ἐνταῦθα καὶ τῆς ραιστώνης τυγχανέτω. Κεφάλαιον ἦ

Ἐπεὶπερ δὲ ἔστιν ὅπου τρέχειν δεήσει τὸν ἵππον καὶ πρηνῇ καὶ ὀρθῇ καὶ πλάγῃ, ἔστι δ' ὅπου διαπηδᾶν, ἔστι δ' ὅπου καὶ ἐκπηδᾶν, ἐνθα δὲ καθάλλεσθαι, καὶ ταῦτα πάντα διδάσκειν τε δεῖ καὶ μελετᾶν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἵππον. οὕτω γὰρ ἂν σωτήριοί τε εἶεν ἀλλήλοις καὶ καθόλου χρησιμώτεροι ἂν δοκοῖεν εἶναι.

εἰ δέ τις διλογεῖν ἡμᾶς οἶεται, ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν νῦν τε καὶ πρόσθεν, οὐ διλογία ταῦτ' ἐστίν. ὅτε μὲν γὰρ ἐωνεῖτο, πειρᾶσθαι ἐκελεύομεν εἰ δύναίτο ὁ ἵππος ταῦτα ποιεῖν· νῦν δὲ διδάσκειν φαμέν χρῆναι τὸν ἑαυτοῦ καὶ γράψομεν ὥς δεῖ διδάσκειν.

τὸν μὲν γὰρ παντάπασιν ἄπειρον τοῦ διαπηδᾶν λαβόντα δεῖ τοῦ ἀγωγέως καταβεβλημένου προδιαβῆναι αὐτὸν τὴν τάφρον, ἔπειτα δὲ ἐντείνειν δεῖ τῷ ἀγωγεῖ ὥς διάλληται.

ἦν δὲ μὴ ἐθέλῃ, ἔχων τις μάστιγα ἢ ράβδον ἐμβαλέτω ὥς ἰσχυρότατα· καὶ οὕτως ὑπεραλεῖται οὐ τὸ μέτρον, ἀλλὰ πολὺ πλεόν τοῦ καιρίου· καὶ τὸ λοιπὸν οὐδὲν δεήσει παίειν, ἀλλ' ἦν μόνον ἴδῃ ὀπισθὲν τινα ἐπελθόντα, ἀλείτται.

ἐπειδὴν δὲ οὕτω διαπηδᾶν ἐθισθῇ, καὶ ἀναβεβηκῶς ἐπαγέτω τὸ μὲν πρῶτον μικράς, ἔπειτα δὲ καὶ μείζους. ὅταν δὲ μέλλῃ πηδᾶν, παίσάτω αὐτὸν τῷ μύωπι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀναπηδᾶν καὶ τὸ καταπηδᾶν διδάσκειν παίσαντα τῷ μύωπι. ἀθρόω γὰρ τῷ σώματι ταῦτα πάντα ποιῶν καὶ ἑαυτῷ ὁ ἵππος καὶ τῷ ἀναβάτῃ ἀσφαλέστερον ποιήσει μᾶλλον ἢ ἂν ἐκλείπῃ τὰ ὀπισθεν ἢ διαπηδῶν ἢ ἀνορούων ἢ καθαλλόμενος.

εἷς γε μὴν τὸ κάταντες πρῶτον χρὴ ἐν μαλακῷ χωρίῳ διδάσκειν, καὶ τελευτῶν, ἐπειδὴν τοῦτο ἐθισθῇ, πολὺ ἥδιον τὸ πρηνὲς τοῦ ὀρθίου δραμεῖται. ἃ δὲ φοβοῦνταί τινες μὴ ἀπορρηγνύωνται τοὺς ὦμους κατὰ τὰ πρηνῇ ἐλαυνόμενοι, θαρρούντων μαθόντες ὅτι

Πέρσαι καὶ Ὀδρύσαι ἅπαντες τὰ κατάντη ἀμιλλώμενοι οὐδὲν ἤττον τῶν Ἑλλήνων ὑγιεῖς τοὺς ἵππους ἔχουσι.

Παρήσομεν δὲ οὐδὲ ὅπως τὸν ἀναβάτην ὑπηρετεῖν δεῖ πρὸς ἕκαστα τούτων. χρὴ γὰρ ὁρμῶντος μὲν ἐξαίφνης τοῦ ἵππου προνεύειν· ἤττον γὰρ ἂν καὶ ὑποδύοι ὁ ἵππος καὶ ἀναβάλλοι τὸν ἀναβάτην· ἐν μικρῷ δὲ ἀναλαμβανομένου ἀναπίπτειν· ἤττον γὰρ ἂν αὐτὸς κόπτοιτο.

τάφρον δὲ διαλλομένου καὶ πρὸς ὀρθιον ἰεμένου καλὸν χαίτης ἐπιλαμβάνεσθαι, ὥς μὴ ὁ ἵππος τῷ τε χωρίῳ ἅμα καὶ τῷ χαλινῷ βαρύνηται. εἷς γε μὴν τὸ πρᾶνές καὶ ἑαυτὸν ὑπτιώτερον ποιητέον καὶ τοῦ ἵππου ἀντιληπτέον τῷ χαλινῷ, ὥς μὴ προπετῶς εἰς τὸ κάταντες μήτε αὐτὸς μήτε ὁ ἵππος φέρεται.

Ὅρθως δ' ἔχει καὶ τὸ ἄλλοτε μὲν ἐν ἄλλοις τόποις, ἄλλοτε δὲ μακράς, ἄλλοτε δὲ βραχείας τὰς ἵππασίας ποιεῖσθαι. ἀμισέστερα γὰρ καὶ ταῦτα τῷ ἵππῳ τοῦ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις καὶ ὁμοίας τὰς ἵππασίας ποιεῖσθαι.

ἐπεὶ δὲ δεῖ ἐν παντοίοις τε χωρίοις τὸν ἵππεά ἀνὰ κράτος ἐλαύνοντα ἔποχον εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ ἵππου τοῖς ὅπλοις καλῶς δύνασθαι χρῆσθαι, ὅπου μὲν ἐστὶ χωρία ἐπιτήδεια καὶ θηρία, ἄμεμπος ἢ ἐν θήραις μελέτη τῆς ἵππικῆς· ὅπου δὲ ταῦτα μὴ ὑπάρχει, ἀγαθὴ ἄσκησις καὶ ἦν δύο ἵπποτα συνθεμένῳ ὁ μὲν φεύγη ἐπὶ τοῦ ἵππου παντοῖα χωρία καὶ τὸ δόρυ εἰς τοῦπισθεν μεταβαλόμενος ὑποχωρῇ, ὁ δὲ διώκηι ἐσφαιρωμένα τε ἔχων ἀκόντια καὶ δόρυ ὡσαύτως πεπραγματευμένον, καὶ ὅπου μὲν ἂν εἰς ἀκόντιον ἀφικνῇται, ἀκοντίζῃ τὸν φεύγοντα τοῖς σφαιρωτοῖς, ὅπου δ' ἂν εἰς δόρατος πληγὴν, τῷ δόρατι παίῃ τὸν ἀλίσκόμενον.

ἀγαθὸν δὲ κἂν ποτε συμπέσωσιν, ἐλκύσαντα ἐφ' ἑαυτὸν τὸν πολέμιον ἐξαίφνης ἀπῶσαι· τοῦτο γὰρ καταβλητικόν. ὀρθῶς δὲ ἔχει καὶ τῷ ἐλκόμενῳ ἐπελαύνειν τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ ποιῶν ὁ ἐλκόμενος καταβάλοι ἂν μᾶλλον τὸν ἔλκοντα ἢ καταπέσοι.

ἦν δέ ποτε καὶ στρατοπέδου ἀντικαθημένου ἀνθιππεύωσιν ἀλλήλοις, καὶ διώκωσι μὲν μέχρι τῆς πολεμίας φάλαγγος τοὺς ἀντίους, φεύγωσι δὲ μέχρι τῆς φιλίας, ἀγαθὸν καὶ ἐνταῦθα

ἐπίστασθαι ὅτι ἕως μὲν ἂν παρὰ τοὺς φίλους τις ᾗ, καλὸν καὶ ἀσφαλὲς τὸ ἐν πρώτοις ἀναστρέψαντα ἀνὰ κράτος ἐπικεῖσθαι, ὅταν δ' ἐγγὺς τῶν ἐναντίων γίγνηται, ὑποχείριον τὸν ἵππον ἔχειν. οὕτω γὰρ ἂν ὡς τὸ εἰκὸς μάλιστα δύναιτο βλάπτων τοὺς ἐναντίους μὴ βλάπτεσθαι ὑπ' αὐτῶν.

ἀνθρώποις μὲν οὖν ἄνθρωπον ἔδοσαν οἱ θεοὶ λόγῳ διδάσκειν ἃ δεῖ ποιεῖν, ἵππον δὲ δῆλον ὅτι λόγῳ μὲν οὐδὲν ἂν διδάξαις· ἦν δὲ ὅταν μὲν ποιήσῃ ὡς ἂν βούλοιτο, ἀντιχαρίσῃ τι αὐτῷ, ὅταν δὲ ἀπειθῇ, κολάζῃς, οὕτω μάλιστ' ἂν μάθοι τὸ δέον ὑπηρετεῖν.

καὶ ἔστι μὲν τοῦτο ἐν βραχεῖ εἰπεῖν, δι' ὅλης δὲ τῆς ἵππικῆς παρακολουθεῖ. καὶ γὰρ χαλινὸν μᾶλλον ἂν λαμβάνοι, εἴ ὅποτε δέξαιτο ἀγαθόν τι αὐτῷ ἀποβαίνει· καὶ διαπηδῶν δ' ἂν καὶ ἐξάλλοιτο καὶ τᾶλλα πάντα ὑπηρετοίῃ ἂν, εἰ προσδοκῶν, ὅποτε τὰ σημαινόμενα πράξειε, ραιστώνῃν τινά. Κεφάλαιον θ'

Καὶ τὰ μὲν δὴ εἰρημένα ταῦτ' ἐστίν, ὡς ἂν ἥκιστα μὲν ἐξαπατῶντο καὶ πῶλον καὶ ἵππον ὠνούμενος, ἥκιστα δ' ἂν διαφθείροι χρώμενος, μάλιστα δ' ἂν ἵππον ἀποδεικνύοι, εἰ δέοι, ἔχοντα ὦν ἵππεὺς δεῖται εἰς πόλεμον. καιρὸς δ' ἴσως γράψαι καί, εἴ ποτε συμβαίῃ θυμοειδεστέρῳ ἵππῳ τοῦ καιρίου χρῆσθαι ἢ βλακωδεστέρῳ, ὡς ἂν ὀρθότατα ἐκατέρῳ χρῶντο.

πρῶτον μὲν τοίνυν χρὴ τοῦτο γινῶναι, ὅτι ἐστὶ θυμὸς ἵππῳ ὅπερ ὀργὴ ἀνθρώπῳ. ὥσπερ οὖν ἄνθρωπον ἥκιστ' ἂν ὀργίζει τις [ὁ] μήτε λέγων χαλεπὸν μηδὲν μήτε ποιῶν, οὕτω καὶ ἵππον θυμοειδῆ ὁ μὴ ἀνιῶν ἥκιστ' ἂν ἐξοργίζει.

εὐθὺς μὲν οὖν χρὴ ἐν τῇ ἀναβάσει ἐπιμελεῖσθαι ὡς ἂν ἥκιστ' ἀναβαίνων λυποίῃ· ἐπειδὴν δὲ ἀναβῇ, ἡρεμήσαντα πλεῖω χρόνον ἢ τὸν ἐπιτυχόντα οὕτω προκινεῖν αὐτὸν ὡς πραιοτάτοις σημείοις· ἔπειτα δ' ἐκ τοῦ βραδυτάτου ἀρχόμενον οὕτως αὖ εἰς τὸ θάττον προάγειν, ὡς ἂν μάλιστα λανθάνοι αὐτὸν ὁ ἵππος εἰς τὸ ταχὺ ἀφικνούμενος.

ὅ τι δ' ἂν ἐξαίφνης σημήνῃ, θυμοειδῆ ἵππον ὥσπερ ἄνθρωπον ταράττει τὰ ἐξαπίναια καὶ ὀράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι καὶ ἐν ἵππῳ τὰ ἐξαπίναια τάραχον ἐξεργάζεται.

ἦν δὲ καὶ εἰς τὸ θᾶττον ὀρμώμενον τοῦ καιροῦ ὑπολαμβάνειν βούλῃ τὸν θυμοειδῆ, οὐ δεῖ ἐξαπιναίως σπᾶν, ἀλλ' ἡρεμαίως προσάγεσθαι τῷ χαλινῷ, πράυνοντα, οὐ βιαζόμενον ἡρεμεῖν.

καὶ αἱ τε μακραὶ ἐλάσεις μᾶλλον ἢ αἱ πυκναὶ ἀποστροφαὶ πράυνουσι τοὺς ἵππους, καὶ αἱ ἡσυχάιοι μὲν, πολυχρόνιοι δὲ καθέψουσι καὶ πράυνουσι καὶ οὐκ ἀνεγείρουσι τὸν θυμοειδῆ.

εἰ δέ τις οἶται, ἦν ταχὺ καὶ πολλὰ ἐλαύνηται, ἀπειπεῖν ποιήσας τὸν ἵππον πραῦνεῖν, τάναντία γινώσκει τοῦ γιγνομένου. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις ὁ θυμοειδὴς καὶ ἄγειν βίαι μάλιστα ἐπιχειρεῖ καὶ σὺν τῇ ὀργῇ, ὥσπερ ἄνθρωπος ὀργίλος, πολλάκις καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν ἀναβάτην πολλὰ ἀνήκεστα ἐποίησεν.

ἐπιλαμβάνειν δὲ χρὴ ἵππον θυμοειδῆ καὶ τότε τοῦ εἰς τὸ τάχιστον ὀρμᾶν, τοῦ δὲ δὴ παραβάλλειν ἵππῳ καὶ παντάπασιν ἀπέχεσθαι· σχεδὸν γὰρ οἱ θυμοειδέστατοι καὶ φιλονικότατοι τῶν ἵππων γίνονται.

καὶ χαλिनὸι δὲ οἱ λεῖοι ἐπιτηδειότεροι τῶν τραχέων. ἐὰν δὲ καὶ τραχὺς ἐμβληθῇ, τῇ χαλαρότητι λείῳι δεῖ αὐτὸν ἀφομοιοῦν. ἀγαθὸν δὲ ἐθίζειν αὐτὸν καὶ τὸ ἡρεμεῖν, μάλιστα ἐπὶ θυμοειδοῦς ἵππου, καὶ τὸ ὥς ἥκιστα ἄλλῳ τινὶ ἅπτεσθαι ἢ οἷς τοῦ καθῆσθαι ἀσφαλῶς ἔνεκα ἀπτόμεθα.

εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι δίδαγμά τί ἐστὶ καὶ τὸ ποππυσμῷ μὲν πράυνεσθαι, κλωσμῷ δὲ ἐγείρεσθαι, καὶ εἴ τις ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ μὲν κλωσμῷ τὰ πραέα, ἐπὶ δὲ ποππυσμῷ τὰ χαλεπὰ προσφέρει, μάθοι ἂν ὁ ἵππος ποππυσμῷ μὲν ἐγείρεσθαι, κλωσμῷ δὲ πράυνεσθαι.

οὕτως οὖν δεῖ καὶ παρὰ κραυγὴν καὶ παρὰ σάλπιγγα μήτ' αὐτὸν φαίνεσθαι τεθορυβημένον τῷ ἵππῳ μήτε μὴν ἐκείνῳι θορυβῶδες μηδὲν προσφέρειν, ἀλλ' εἰς τὸ δυνατόν καὶ ἀναπαύειν ἐν τῷ τοιούτῳ καὶ ἄριστα καὶ δεῖπνα, εἰ ἐγχωροίη, προσφέρειν.

κάλλιστον δὲ συμβούλευμα τὸ ἄγαν θυμοειδῆ ἵππον μὴ κτᾶσθαι εἰς πόλεμον. βλᾶκα γε μὴν ἵππον ἄρκεῖν μοι δοκεῖ γράψαι πάντα τάναντία ποιεῖν ὅσων τῷ θυμοειδεῖ χρῆσθαι συμβουλεύομεν. Κεφάλαιον ι'

Ἦν δέ τις ποτε βουλευθῆι χρῆσθαι τῷ χρησίμῳ εἰς πόλεμον ἵππῳ ὥς μεγαλοπρεπεστέρωι τε καὶ περιβλεπτοτέρῳ ἵππάζεσθαι, τοῦ μὲν ἔλκειν τε τὸ στόμα τῷ χαλινῷ καὶ μυωπίζειν τε καὶ μαστιγοῦν τὸν ἵππον, ἃ οἱ πολλοὶ ποιοῦντες λαμπρύνειν οἶονται, ἀπέχεσθαι δεῖ· πάντα γὰρ τάναντία οὗτοί γε ποιοῦσιν ὧν βούλονται.

τά τε γὰρ στόματα ἔλκοντες ἄνω ἀντὶ τοῦ προορᾶν ἐκτυφλοῦσι τοὺς ἵππους καὶ μυωπίζοντες καὶ παίοντες ἐκπλήττουσιν, ὥς τεταράχθαι καὶ κινδυνεύειν. ταῦτα δ' ἐστὶν ἵππων ἔργα τῶν μάλιστα ἀχθομένων ἵππασίαι καὶ αἰσχρὰ καὶ οὐ καλὰ ποιούντων.

ἐὰν δέ τις διδάξῃ τὸν ἵππον ἐν χαλαρῷ μὲν τῷ χαλινῷ ἵππεύειν, ἄνω δὲ τὸν αὐχένα αἶρειν, ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς κυρτοῦσθαι, οὕτως ἂν ἀπεργάζοιτο ποιεῖν τὸν ἵππον οἷοις περ καὶ αὐτὸς ἤδεταί τε καὶ ἀγάλλεται.

τεκμήριον δὲ ὅτι τούτοις ἤδεταί· ὅταν γὰρ αὐτὸς σχηματοποιεῖσθαι θέλῃ παρ' ἵππους, μάλιστα δὲ ὅταν παρὰ θηλείας, τότε αἶρει τε τὸν αὐχένα ἄνω καὶ κυρτοῖ μάλιστα τὴν κεφαλὴν γοργοῦμενος, καὶ τὰ μὲν σκέλη ὑγρὰ μετεωρίζει, τὴν δὲ οὐρὰν ἄνω ἀνατείνειν.

ὅταν οὖν τις αὐτὸν εἰς ταῦτα προάγῃ ἅπερ αὐτὸς σχηματοποιεῖται, ὅταν μάλιστα καλλωπίζεται, οὕτως ἡδόμενόν τε τῇ ἵππασίαι καὶ μεγαλοπρεπῇ καὶ γοργὸν καὶ περίβλεπτον ἀποφαίνει τὸν ἵππον. ὥς οὖν ἡγούμεθα ταῦτ' ἂν ἀπεργασθῆναι νῦν αὖ πειρασόμεθα διηγεῖσθαι.

Πρῶτον μὲν τοίνυν χρὴ οὐ μείον δυοῖν χαλινοῖν κεκτῆσθαι. τούτων δὲ ἕστω ὁ μὲν λεῖος, τοὺς τροχοὺς εὐμεγέθεις ἔχων, ὁ δ' ἕτερος τοὺς μὲν τροχοὺς καὶ βαρεῖς καὶ ταπεινούς, τοὺς δ' ἐχίνους ὀξεῖς, ἵνα, ὁπόταν μὲν τοῦτον λάβῃ, ἀσχάλλων τῇ τραχύτητι διὰ τοῦτο ἀφίῃ, ὅταν δὲ τὸν λεῖον μεταλάβῃ, τῇ μὲν λειότητι αὐτοῦ ἡσθῇ, ἃ δ' ἂν ὑπὸ τοῦ τραχέος παιδευθῇ, ταῦτα δὲ καὶ ἐν τῷ λείῳ ποιῇ.

ἦν δ' αὖ καταφρονήσας τῆς λειότητος θαμινὰ ἀπερείδηται ἐν αὐτῷ, τούτου ἕνεκα τοὺς τροχοὺς μεγάλους τῷ λείῳ προστίθεμεν, ἵνα χάσκειν ἀναγκαζόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀφίῃ τὸ στόμιον. οἷόν τε δὲ καὶ τὸν τραχὺν παντοδαπὸν ποιεῖν καὶ

κατειλοῦντα καὶ κατατείνοντα. ὅποιοι δ' ἂν ὥσι χαλινοί, πάντες ὑγροὶ ἔστωσαν.

τὸν μὲν γὰρ σκληρόν, ὅπῃ ἂν ὁ ἵππος λάβῃ, ὅλον ἔχει πρὸς ταῖς γνάθοις, ὥσπερ καὶ ὀβελίσκον, ὁπόθεν ἂν τις λάβῃ, ὅλον αἶρει.

ὁ δὲ ἕτερος ὥσπερ ἡ ἄλυσις ποιεῖ· ὁ γὰρ ἂν ἔχῃ τις αὐτοῦ, τοῦτο μόνον ἄκαμπτον μένει, τὸ δὲ ἄλλο ἀπήρτηται. τὸ δὲ φεῦγον ἐν τῷ στόματι αἰετὶ θηρεύων ἀφίησιν ἀπὸ τῶν γνάθων τὸ στόμιον· τούτου ἕνεκα καὶ οἱ κατὰ μέσον ἐκ τῶν ἄξόνων δακτύλιοι κρεμάννυνται, ὅπως τούτους διώκων τῇ τε γλώττῃ καὶ τοῖς ὁδοῦσιν ἀμελῇ τοῦ ἀναλαμβάνειν πρὸς τὰς γνάθους τὸν χαλινόν.

εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, τί τὸ ὑγρὸν τοῦ χαλινοῦ καὶ τί τὸ σκληρόν, γράψομεν καὶ τοῦτο. ὑγρὸν μὲν γάρ ἐστιν ὅταν οἱ ἄξονες εὐρείας καὶ λείας ἔχωσι τὰς συμβολάς, ὥστε ῥαιδίως κάμπτεσθαι· καὶ πάντα δὲ ὁπόσα περιτίθεται περὶ τοὺς ἄξονας ἦν εὐρύστομα ἦ καὶ μὴ σύμπυκνα, ὑγρότερα ἐστίν.

ἦν δὲ χαλεπῶς ἕκαστα τοῦ χαλινοῦ διατρέχει καὶ συνθέῃ, τοῦτ' ἐστὶ τὸ σκληρόν εἶναι. ὁποῖος δ' ἂν τις ᾖ, τούτῳ τάδε γε πάντα ταῦτά ποιητέον, ἥνπερ γε βούληται ἀποδείξασθαι τὸν ἵππον οἷονπερ εἴρηται·

ἀνακρουστέον μὲν τὸ στόμα τοῦ ἵππου οὔτε ἄγαν χαλεπῶς ὥστ' ἐκνεύειν, οὔτε ἄγαν ἡσύχως ὥς μὴ αἰσθάνεσθαι· ἐπειδὴν δὲ ἀνακρουόμενος αἶρῃ τὸν αὐχένα, δοτέον εὐθύς τὸν χαλινόν. καὶ τᾶλλα δὲ δεῖ, ὥσπερ οὐ παυόμεθα λέγοντες, ἐν ᾧ ἂν καλῶς ὑπηρετῇ, χαρίζεσθαι τῷ ἵππῳ.

καὶ ὅταν δ' αἰσθῇται ἡδόμενον τὸν ἵππον τῇ τε ὑψαυχενίᾳ καὶ τῇ χαλαρότητι, ἐν τούτῳ οὐδὲν δεῖ χαλαπὸν προσφέρειν ὥς πονεῖν ἀναγκάζοντα, ἀλλὰ θωπεύειν ὥς ἱππᾶσασθαι βουλόμενον· οὕτω γὰρ μάλιστα θαρρῶν πρόεισιν εἰς τὴν ταχεῖαν ἱππασίαν.

ὥς δὲ καὶ τῷ ταχὺ θεῖν ἵππος ἡδεται τεκμήριον· ἐκφυγὼν γὰρ οὐδεὶς βάδην πορεύεται, ἀλλὰ θεῖ. τούτῳ γὰρ πέφυκεν ἡδεσθαι, ἦν μὴ τις πλείω τοῦ καιροῦ θεῖν ἀναγκάζῃ· ὑπερβάλλον δὲ τὸν καιρὸν οὐδὲν τῶν πάντων ἡδὺ οὔτε ἵππῳ οὔτε ἀνθρώπῳ.

ὅταν γε μὴν εἰς τὸ ἱππάζεσθαι μετὰ τοῦ κυδρου ἄφιγμένος ᾦ, εἰθισμένος μὲν δήπου ἡμῖν ᾦν ἐν τῇ πρώτῃ ἱππασίαι ἐκ τῶν στροφῶν εἰς τὸ θᾶπτον ὀρμᾶσθαι. ἦν δέ τις τοῦτο [μὲν] μεμαθηκότος αὐτοῦ ἅμα ἀντιλαμβάνηται τε τῷ χαλινῷ καὶ σημήνῃ τῶν ὀρμητηρίων τι, οὕτως ὑπὸ μὲν τοῦ χαλινοῦ πιεσθεῖς, ὑπὸ δὲ τοῦ ὀρμᾶν σημανθῆναι ἐγερθεῖς, [καὶ] προβάλλεται μὲν τὰ στέρνα, αἶρει δὲ ἄνω τὰ σκέλη ὀργιζόμενος, οὐ μέντοι ὑγρὰ γε· οὐ γὰρ μάλα ὅταν λυπῶνται ὑγροῖς τοῖς σκέλεσιν ἵπποι χρῶνται.

ἦν δέ τις οὕτως ἀνεζωπυρημένω αὐτῷ δῶι τὸν χαλινόν, ἐνταῦθ' ὑφ' ἡδονῆς τῷ διὰ τὴν χαλαρότητα τοῦ στομίου λελύσθαι νομίζειν, κυδρῷ μὲν τῷ σχήματι, ὑγροῖν δὲ τοῖν σκελοῖν γαυριώμενος φέρεται, παντάπασιν ἐκμιμούμενος τὸν πρὸς ἵππους καλλωπισμόν.

καὶ οἱ θεώμενοι τὸν ἵππον τοιοῦτον ἐπικαλοῦσιν ἐλευθέριον τε καὶ ἐθελουργόν καὶ ἱππαστὴν καὶ θυμοειδῆ καὶ σοβαρόν καὶ ἅμα ἡδύν τε καὶ γοργὸν ἰδεῖν. καὶ ταῦτα μὲν δή, ἦν τούτων τις ἐπιθυμήσῃ, μέχρι τούτων ἡμῖν γεγράφω. Κεφάλαιον ια'

Ἦν δέ τις ἄρα βουλευθῇ καὶ πομπικῶι καὶ μετεώρῳ καὶ λαμπρῷ ἵππῳ χρήσασθαι, οὐ μάλα μὲν τὰ τοιαῦτα ἐκ παντὸς ἵππου γίγνεται, ἀλλὰ δεῖ ὑπάρξαι αὐτῷ καὶ τὴν ψυχὴν μεγαλόφρονα καὶ τὸ σῶμα εὐρωστον.

οὐ μέντοι ὅ γε οἶονταί τινες τὸν τὰ σκέλη ὑγρὰ ἔχοντα καὶ τὸ σῶμα αἶρειν δυνήσεσθαι, οὕτως ἔχει· ἀλλὰ μᾶλλον ὃς ἂν τὴν ὀσφῦν ὑγράν τε καὶ βραχεῖαν καὶ ἰσχυρὰν ἔχῃ [καὶ οὐ τὴν κατ' οὐρὰν λέγομεν, ἀλλ' ἢ πέφυκε μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῶν ἰσχύων κατὰ τὸν κενεῶνα], οὗτος δυνήσεται πόρρῳ ὑποτιθέναι τὰ ὀπίσθια σκέλη ὑπὸ τὰ ἐμπρόσθια.

ἦν οὖν τις ὑποτιθέντος αὐτοῦ ἀνακρούῃ τῷ χαλινῷ, ὀκλάζει μὲν τὰ ὀπίσθια ἐν τοῖς ἀστραγάλοις, αἶρει δὲ τὸ πρόσθεν σῶμα, ὥστε τοῖς ἐξ ἐναντίας φαίνεσθαι τὴν γαστέρα καὶ τὰ αἰδοῖα. δεῖ δὲ καὶ ὅταν ταῦτα ποιῇ διδόναι αὐτῷ τὸν χαλινόν, ὅπως τὰ κάλλιστα ἵππου ἐκόντα ποιῆσαι δοκῇ τοῖς ὀρώσιν.

εἰσὶ μέντοι οἱ καὶ ταῦτα διδάσκουσιν οἱ μὲν ράβδῳ ὑπὸ τοὺς ἀστραγάλους κρούοντες, οἱ δὲ καὶ βακτηρίαι παρατρέχοντά τινα

κελεύοντες ὑπὸ τὰς μηριαίας παίειν.

ἡμεῖς γε μέντοι τὸ κράτιστον τῶν διδασκαλίων νομίζομεν, ὥσπερ ἂν λέγομεν, ἦν ἐν παντὶ παρέπεται τὸ ἐν ᾧ ἂν ποιήσῃ τῷ ἀναβάτῃ κατὰ γνώμην τυγχάνειν ῥαιστώνης παρ' αὐτοῦ.

ἃ μὲν γὰρ ὁ ἵππος ἀναγκαζόμενος ποιεῖ, ὥσπερ καὶ Σίμων λέγει, οὐτ' ἐπίσταται οὔτε καλὰ ἐστὶν οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἴ τις ὀρχηστὴν μαστιγῶν καὶ κεντρίζων <ῥυθμίζοι>. πολὺ γὰρ ἂν πλείω ἀσχημονοίῃ ἢ καλὰ ποιοίῃ ὁ τοιαῦτα πάσχων καὶ ἵππος καὶ ἄνθρωπος. ἀλλὰ δεῖ ἀπὸ σημείων ἐκόντα πάντα τὰ κάλλιστα καὶ λαμπρότατα ἐπιδείκνυσθαι.

ἦν δὲ καί, ὅταν μὲν ἱππάζεται μέχρι, πολλοῦ ἰδρώτος ἐλαύνηται, ὅταν δὲ καλῶς μετεωρίζῃ ἐαυτόν, ταχύ τε καταβαίνεται καὶ ἀποχαλινῶται, εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι ἐκὼν εἴσιν εἰς τὸ μετεωρίζειν ἐαυτόν.

ἐπὶ τῶν τοιούτων δὴ ἱππαζόμενοι ἵππων καὶ θεοὶ καὶ ἥρωες γράφονται, καὶ ἄνδρες οἱ καλῶς χρώμενοι αὐτοῖς μεγαλοπρεπεῖς φαίνονται.

οὕτω δὲ καὶ ἔστιν ὁ μετεωρίζων ἐαυτὸν ἵππος σφόδρα [ἢ καλὸν ἢ δεινὸν ἢ] ἀγαστὸν [ἢ θαυμαστόν], ὡς πάντων τῶν ὀρώντων καὶ νέων καὶ γεραιτέρων τὰ ὄμματα κατέχειν. οὐδεὶς γοῦν οὔτε ἀπολείπει αὐτὸν οὔτε ἀπαγορεύει θεώμενος, ἔστ' ἂν περ ἐπιδεικνύηται τὴν λαμπρότητα.

ἦν γε μὴν ποτε συμβῇ τινι τῶν τοιούτων ἵππον κεκτημένων ἢ φυλαρχῆσαι ἢ ἱππαρχῆσαι, οὐ δεῖ αὐτὸν τοῦτο σπουδάζειν, ὅπως αὐτὸς μόνος λαμπρὸς ἔσται, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅπως ὅλον τὸ ἐπόμενον ἀξιοθέατον φανεῖται.

ἦν μὲν οὖν ἡγήται [ὡς μάλιστα ἐπαινοῦσι τοὺς τοιούτους ἵππους,] ὃς ἂν ἀνωτάτῳ αἰρόμενος καὶ πυκνότατα τὸ σῶμα βραχύτατον προβαίνει, δῆλον ὅτι καὶ βάδην ἔποιнт' ἂν οἱ ἄλλοι ἵπποι αὐτῷ. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὀψεως τί ἂν καὶ λαμπρὸν γένοιτ' ἂν;

ἦν δὲ ἐξεγείρας τὸν ἵππον ἡγήι μήτε τῷ ἄγαν ταχεῖ μήτε τῷ ἄγαν βραδεῖ, ὡς δ' εὐθυμότατοι ἵπποι καὶ γοργότατοι καὶ [πονεῖν] εὐσχημονέστατοι γίνονται, – ἐὰν ἡγήι αὐτοῖς οὕτως, ἀθρόος μὲν

<ἄν> ὁ κτύπος, ἀθρόον δὲ τὸ φρύαγμα καὶ τὸ φύσημα τῶν ἵππων συμπαρέποιο, ὥστε οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ συμπαρεπόμενοι ἀξιοθέατοι ἄν φαίνονται.

Ἦν γε μὴν τις καλῶς μὲν ἵππωνήσῃ, τρέφῃ δὲ ὡς πόνους δύνασθαι ὑποφέρειν, ὁρθῶς δὲ χρῆται καὶ ἐν τοῖς πρὸς πόλεμον μελετήμασι καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἐπίδειξιν ἵππασίαις καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγωνίσμασι, τί ἔτι ἐμποδὼν τούτῳ μὴ οὐχὶ πλείονός τε ἀξιούς ἵππους ποιεῖν ἢ οἴους ἂν παραλαμβάνῃ, καὶ εὐδοκίμους μὲν ἵππους ἔχειν, εὐδοκιμεῖν δὲ αὐτὸν ἐν τῇ ἱππικῇ, ἣν μὴ τι δαιμόνιον κωλύῃ; Κεφάλαιον ιβ΄

Γράψαι δὲ βουλόμεθα καὶ ὡς δεῖ ὠπλίσθαι τὸν μέλλοντα ἐφ' ἵππου κινδυνεύειν. πρῶτον μὲν τοίνυν φαμέν χρῆναι πρὸς τὸ σῶμα τὸν θώρακα πεποιῆσθαι. τὸν μὲν γὰρ καλῶς ἀρμόττοντα [ἐκεῖνον] φέρει τὸ σῶμα, τὸν δὲ ἄγαν χαλαρὸν οἱ ὦμοι μόνον φέρουσιν. ὃ γε μὴν λίαν στενὸς δεσμός, οὐχ ὄπλον ἐστίν.

ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ αὐχὴν ἐστὶ τῶν καιρίων, φαμέν χρῆναι καὶ τούτῳ ἐξ αὐτοῦ τοῦ θώρακος ὁμοίον τῷ αὐχένι στέγασμα πεποιῆσθαι. τοῦτο γὰρ ἅμα κόσμον τε παρέξει καί, ἣν οἶον δεῖ εἰργασμένον ἦι, δέξεται ὅταν βούληται τῷ ἀναβάτῃ τὸ πρόσωπον μέχρι τῆς ῥινός.

κράνος γε μὴν κράτιστον εἶναι νομίζομεν τὸ βοιωτιουργές· τοῦτο γὰρ αὖ στεγάζει μάλιστα πάντα τὰ ὑπερέχοντα τοῦ θώρακος, ὁρᾷν δὲ οὐ κωλύει. ὁ δ' αὖ θώραξ οὕτως εἰργάσθω ὡς μὴ κωλύειν μήτε καθίζειν μήτ' ἐπικύπτειν.

τὰ δὲ περὶ τὸ ἦτρον καὶ τὰ αἰδοῖα [καὶ τὰ] κύκλῳ αἱ πτέρυγες τοσαῦται καὶ τοιαῦται ἔστωσαν ὥστε στέγειν τὰ βέλη.

ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἦν τι πάθῃ, καταλύει τὸν ἱππέα, καὶ ταύτῃ ἐπαινοῦμεν τὸ ἡρηνόμενον ὄπλον τὴν χεῖρα καλουμένην. τὸν τε γὰρ ὦμον σκεπάζει καὶ τὸν βραχίονα καὶ τὸν πῆχυν καὶ τὸ ἐχόμενον τῶν ἡνιῶν, καὶ ἐκτείνεται δὲ καὶ συγκάμπτεται· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ διαλεῖπον τοῦ θώρακος ὑπὸ τῇ μασχάλῃ καλύπτει.

τὴν γε μὴν δεξιὰν ἐπαίρειν δεῖ, ἣν τε ἀκοντίσαι ἦν τε πατάξαι βουληθῇ. τοῦ μὲν δὴ θώρακος τὸ κωλύον ταύτῃ ἀφαιρετέον· ἀντὶ δὲ τούτου πτέρυγας ἐν τοῖς γιγγλύμοις προσθετέον ὅπως, ὅταν μὲν

διαίρηται, ὁμοίως ἀναπτύσσονται, ὅταν δὲ καταίρηται, ἐπικλείωνται.

τῷ γε μὴν βραχίονι τὸ ὥσπερ κνημὶς παρατιθέμενον βέλτιον ἡμῖν δοκεῖ εἶναι ἢ συνδεθὲν <τῷ> ὅπλῳ. τό γε μὴν ψιλούμενον αἰρομένης τῆς δεξιᾶς στεγαστέον ἐγγὺς τοῦ θώρακος ἢ μοσχεῖω ἢ χαλκείῳ· εἰ δὲ μή, ἐν τῷ ἐπικαιροτάτῳ ἀφύλακτον ἔσται.

Ἐπεὶ δ' ἦν περ τι πάσχηι ὁ ἵππος, ἐν παντὶ κινδύνου καὶ ὁ ἀναβάτης γίγνεται, ὀπλίζειν δεῖ καὶ τὸν ἵππον προμετωπιδίῳ καὶ προστερνιδίῳ καὶ παραμηνιδίῳ· ταῦτα γὰρ ἅμα καὶ τῷ ἀναβάτῃ παραμηνίδια γίγνεται. πάντων δὲ μάλιστα τοῦ ἵππου τὸν κενεῶνα δεῖ σκεπάζειν· καιριώτατον γὰρ ὃν καὶ ἀφαιρότατόν ἐστι· δυνατὸν δὲ σὺν τῷ ἐφιππίῳ καὶ αὐτὸν σκεπᾶσαι.

χρὴ δὲ καὶ τὸ ἔποχον τοιοῦτον ἐρράφθαι ὡς ἀσφαλέστερόν τε τὸν ἵππεά καθῆσθαι καὶ τὴν ἔδραν τοῦ ἵππου μὴ σίνεσθαι. καὶ τὰ μὲν δὴ ἄλλα οὕτω καὶ ὁ ἵππος καὶ ὁ ἵππεὺς ὠπλισμένοι ἂν εἶεν.

κνήμαι δὲ καὶ πόδες ὑπερέχουσιν μὲν ἂν εἰκότως τῶν παραμηνιδίων, ὀπλισθεῖν δ' ἂν καὶ ταῦτα, εἰ ἐμβάδες γένοιντο σκύτους, ἐξ οὗ περ αἱ κρηπῖδες ποιοῦνται· οὕτω γὰρ ἂν ἅμα ὅπλον τε κνήμαις καὶ ποσὶν ὑποδήματ' ἂν εἴη.

Ὡς μὲν δὴ μὴ βλάπτεσθαι θεῶν ἴλεων ὄντων ταῦτα ὅπλα. ὥς δὲ τοὺς ἐναντίους βλάπτειν, μάχαιραν μὲν μᾶλλον ἢ ξίφος ἐπαινοῦμεν· ἐφ' ὑψηλοῦ γὰρ ὄντι τῷ ἵππεϊ κοπίδος μᾶλλον ἢ πληγὴ ἢ ξίφος ἀρκέσει.

ἀντὶ γε μὴν δόρατος καμακίνου, ἐπειδὴ καὶ ἀσθενὲς καὶ δύσφορόν ἐστι, τὰ κρανείνα δύο παλτὰ μᾶλλον ἐπαινοῦμεν. καὶ γὰρ ἐξαφεῖναι τὸ ἕτερον δυνατὸν τῷ ἐπισταμένῳ, καὶ τῷ λειπομένῳ οἶόν τε χρῆσθαι καὶ εἰς τὸ ἀντίον καὶ εἰς τὰ πλάγια καὶ εἰς τοῦπισθεν· καὶ ἅμα ἰσχυρότερα τε τοῦ δόρατος καὶ εὐφορώτερα ἐστίν.

Ἀκόντισμά γε μὴν τὸ μακρότατον ἐπαινοῦμεν· καὶ γὰρ ἀποστρέψαι καὶ μεταλαβεῖν παλτὸν οὕτω μᾶλλον ὁ χρόνος ἐγχεῖται. γράψομεν δὲ ἐν βραχεῖ καὶ ὡς ἂν τις κράτιστα ἀκοντίζει. ἦν γὰρ προβαλλόμενος μὲν τὰ ἀριστερά, ἐπανάγων δὲ τὰ δεξιὰ,

ἐξανιστάμενος δὲ ἐκ τῶν μηρῶν, μικρὸν ἐπανακύπτουσιν τὴν λόγχην ἀφ᾽ ἧ, οὕτω σφοδρότατόν τε καὶ μακρότατον οἴσεται τὸ ἀκόντιον, εὐστοχώτατον μέντοι, ἐὰν κατὰ τὸν σκοπὸν ἀφιεμένη ἀεὶ ὀρᾷ ἡ λόγχη.

καὶ ταῦτα μὲν δὴ ἰδιώτη καὶ ὑπομνήματα καὶ μαθήματα καὶ μελετήματα γεγράφθω ἡμῖν. ἃ δὲ ἱππάρχῳ προσῆκεν εἰδέναι τε καὶ πράττειν ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδήλωται.